

Att skaffa valp och skapa förutsättningar för en trygg vuxen hund

---

Agata Musial

Självständigt arbete • 15hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Agronomprogrammet - Husdjur
Uppsala 2023

Att skaffa valp och skapa förutsättningar för en trygg vuxen hund

Getting a puppy and creating the conditions for a safe adult dog

Agata Musial

Handledare: Maria Andersson, SLU, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Examinator: Therese Rehn, SLU, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Omfattning: 15hp

Nivå och fördjupning: (Grundnivå, G2E)

Kurstitel: Självständigt arbete i husdjursvetenskap

Kurskod: EX0865

Program/utbildning: Agronomprogrammet - Husdjur

Kursansvarig inst.: Institutionen för husdjurens utfodring och vård

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2023

Upphovsrätt: Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.

Nyckelord: hund, valp, uppfödare, uppfostran, trygg hund, hundägare, kennel, råd

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Sammanfattning

Idag finns det en mängd informationskällor där man kan få tips och råd för hur man bör uppfostra sin valp för att den ska bli en trygg vuxen hund. Många av källorna kommer från veterinärer, hundpsykologer eller hundtränare, medan det finns ett mer begränsat utbud av information direkt från hunduppfödare. Syftet med denna studie var att undersöka vad hunduppfödare ger för tips och råd till nyblivna hundägare samt vad de tycker är viktigast och vad man bör lägga mest vikt på. Metoden som valdes för denna studie var att använda sig av en webbaserad enkät som riktade sig till hunduppfödare med frågor som de fick svara på. Frågorna handlade om uppfödarens egna erfarenheter med hundar, vad de tycker är viktigast att tänka på och göra under uppfostran, samt i hur stor utsträckning de ger råd om olika punkter. Det fanns också med ett par frågor om de nya hundägarna. Resultaten påvisade på att de allra flesta hunduppfödare alltid gav råd eller tips till de nya valpägarna (94%). De råd som gavs i störst utsträckning var råd om socialisering (60%) samt positiv förstärkning av beteenden (62%). Resultaten påvisade också på att de flesta av hunduppfödarna som svarat på enkäten tyckte att socialisering samt tidig träning och uppfostran var viktiga faktorer för att lyckas med valpens uppväxt. Att träna på passivitet var också något som kom upp mycket bland svaren. Det som var svårast för de nya valpägarna att ta till sig var enligt resultaten träningen och socialisering av valpen, passivitetsträning samt vad de ska ge för foder. 16% svarade att alla nya valpägare hör av sig med frågor, 41% svarade att det händer i vissa fall. De frågorna som då kom upp enligt de svarande var bland annat frågor om pälsvård, veterinärvård, rumsrenhet och allmänt om uppfostran.

Nyckelord: hund, socialisering, uppfostran, valp

Abstract

Today, there is a multitude of information available, including tips and advice on how to raise a puppy into a safe adult dog. A lot of this information sources from veterinarians, dog behaviorists and dog trainers, while there is a more limited supply of information coming directly from dog breeders. The aim of this study was to examine what advice breeders give to the new dog owners and what they think is most important, along with what the dog owners should focus on the most. The method chosen for this study was to reach dog breeders through a web-based survey with a questionnaire. The questions were about what the breeders thought was most important to think about and do when it comes to raising a puppy and there were also a couple of questions regarding the new dog owners. The results suggested that the vast majority of dog breeders always provided some kind of advice or tips to new puppy owners (94%). The advice given to the greatest extent included advice on socialization (60%) and positive reinforcement of behaviors (62%). The results also indicated that most of the dog breeders who responded to the survey believed that socialization, as well as early training and upbringing, were important factors for the successful upbringing of the puppy. Training on passivity was also something that came up a lot among the answers. According to the results, the most difficult things for new puppy owners to understand were training and socialization of the puppy, passivity training, and what kind of food to provide. 16% responded that all new puppy owners get in touch with questions, while 41% said that it happens in some cases. The questions that then arose, according to the respondents, included questions about coat care, veterinary care, housebreaking, and general upbringing.

Keywords: breeder, dog, puppy, socialization

Innehållsförteckning

1.1 Inledning	8
1.2 Hundens första levnadstid.....	9
1.3 Socialiseringens effekter	10
1.4 Syfte och frågeställning.....	11
2. Material och metod.....	12
3. Resultat	14
4. Diskussion	21
3.1 Hållbarhet.....	22
5. Slutsats	25
Referenser.....	26
Tack	27

1.1 Inledning

Idag är det väldigt vanligt att man har hundar som husdjur i västvärlden. Man har hundar som sällskapsdjur, för sport, tävlingar och liknande. Det är dock ett väldigt stort beslut att ta hem en hund och att ta hem en valp kräver mycket jobb för att hunden ska bli en trygg hund som vuxen. Beteendeproblem, såsom till exempel aggression, bitning och att hunden är överdrivet energisk eller högljudd är faktorer till varför hundar avlivas eller lämnas in till omplacering (Seksel 2008). Beteendet hos hundar är därför en väldigt viktig del i att de ska kunna fungera som husdjur i ett hem. Idag används hundar främst som sällskap och för att de ska fungera som det i våra hem krävs det att man tidigt börjar med rätt socialisering (Howell et al. 2015). Med socialisering menas det att man vänjer hunden vid de situationer, människor och andra djur som den kommer behöva stöta på och behöver klara av under sitt liv, men detta under förutsättningen att dessa situationer samt upplevelser är positiva och ger valpen positiva associationer (Seksel 2008). Även fast hundar har varit sällskapsdjur sedan länge är det helt nödvändigt att man under deras första levnadstid utsätter dem för sådant som de kommer träffa på under livet. Det har visat sig vara ännu viktigare hos uppfödare, där det ofta kan vara begränsat med berikning (Howell et al. 2015). Uppfödaren är den första som har kontakt med en valp och det är därför där den första träningen börjar, men det är minst lika viktigt för ägaren som sedan ska ha hunden att fortsätta hjälpa valpen att utvecklas. Det finns ofta en bristande kommunikation mellan uppfödare och nyblivna hundägare, där de nya ägarna kan ha orealistiska förväntningar på valpens beteende och ibland förvänta sig en uppfostrad hund utan att själv inte ta till några metoder för att uppfostra och träna valpen (Howell et al. 2015). För en nybliven hundägare är veterinärer ofta den första källan de vänder sig till vid problem och veterinärer har därför också en väldigt viktig del i hur hundägaren kommer ta sig an problem som kommer med en hund som eventuellt inte är så som de hade föreställt sig. (Howell et al. 2015). De allra flesta hunduppfödare har en uppfödning med fokus att avla på en viss ras, egenskap eller utseende men det som ofta glöms bort är att avla på beteende. Valpens första 8 veckor samt dess genetik är det som spelar absolut störst roll för hur hundens beteende kommer att utvecklas, vilket gör uppfödarens roll och ansvar ännu större och viktigare (Henley 2019). Uppfödarens roll under valpens första tid bör vara att se till att valpen fått någon typ av socialisering och erfarenhet av sådant som den kommer stöta på senare- detta betyder också att socialiseringen

kan skilja sig beroende på vad för typ av hund man föder upp. Det är också uppfödarens ansvar att matcha rätt valp med rätt hundägare (Howell et al. 2015).

1.2 Hundens första levnadstid

Hundar kan, under sina första levnadsveckor inte se eller röra sig speciellt mycket och deras sensoriska förmågor är inte helt utvecklade. Det är dock viktigt att redan vid denna tid börja socialisera med valpen, genom att till exempel klappa eller lyfta upp den. Detta har visat sig ge positiva effekter i senare livsstadier, då valpen redan från de första dagarna i livet vänjer sig vid mänsklig kontakt. Det har också visats i en studie att valpar som under sina första 10 dagar utsätts för väldigt mild stress och olika stimuli var mer tåliga mot stress som vuxna hundar, jämfört med valpar som ej utsätts för detta (Howell et al. 2015). Hundens utveckling och framtida personlighet beror på genetiken, som hos oss människor, men en stor del beror också på externa faktorer och den miljö som valpen föds och växer upp i. Hur valpen tas om hand under den första tiden efter födseln har en inverkan på vilka associationer hunden kan ha som vuxen (Foyer et al. 2014). Vid 3 veckors ålder börjar den stora utvecklingen i valpens hjärna ske och det är också vid denna ålder som de börjar bli medvetna om det som händer i omgivningen och kan reagera på detta. Under den första tiden i valpens utveckling är de ofta orädda och vill gärna undersöka och upptäcka nya objekt och människor, denna tendens brukar hålla i sig fram till ungefär 5 veckor och därefter brukar valpen inte vara lika nyfiken och framåt, vilket gör det viktigt att låta de se så mycket nytt som möjligt under den tidsperioden där de själva vill det, och när de fortfarande är med mamman (Ackerman 2010). En valp bör ha bekantat sig med människor vid 14 veckor som senast. Har en valp inte varit i kontakt med någon människa före denna ålder blir det betydligt svårare att få dom att inte vara rädda för människor (Howell et al. 2015). Under socialiseringsperioden, som inträffar mellan ungefär 3-12 veckor bör man se till att valpen får stimuli och utsätts för olika vardagliga situationer då det är under denna period som de kan lära sig att förknippa dessa situationer som positiva eller negativa. Dessa intryck och situationer är viktiga för att valpen ska kunna anpassa sig efter nya situationer som den utsätts för (Dietz et al. 2018). Det är också i denna period viktigt för valpen att umgås mycket med andra hundar och i synnerhet andra valpar, där leken emellan de är en viktig faktor för vidare utveckling (Howell et al. 2015). Under den juvenila åldern, från ca 12 veckor fram till puberteten, har de flesta valpar fått de vaccinationer som krävs och kan röra sig och gå ut fritt utan risk för sjukdomar. Under denna period har de flesta valpar också utvecklat en bättre förståelse för negativa och positiva, samt farliga och ofarliga stimuli och blir därför inte lika skrämde av sådant som de ej känner igen (Howell

et al. 2015). Detta förutsatt att de fått en god start som unga valpar med rätt och positiv socialisering. Mental stimulering är något som lätt kan förbises av djurägare, då man tänker att djuret har tillräcklig aktivitet genom att vara fysiskt aktiv. Den mentala aktiveringen är dock minst lika viktig, speciellt om man har en hund som är inomhus mycket och inte får så mycket annan aktivering, bortsett från promenader (Seksel 2008). Hundar är sociala djur som behöver interaktion med andra djur, eller människor. Det är bra att börja med olika sorters träning tidigt, såsom till exempel födosök, lek med olika leksaker och koppelträning. Sådana aktiviteter bör man fortsätta med under hela hundens liv (Seksel 2008). Rumsrenhet är något som kan vara en faktor till varför vissa hundägare väljer att omplacera sin hund. Det är viktigt att börja med det direkt och se till att få ut valpen så fort den vaknat och efter måltider. Skulle en olycka hända inomhus är det bäst att ignorera detta helt, då bestraffning kan leda till att valpen istället associerar ägaren som något negativt (Seksel 2008).

1.3 Socialiseringens effekter

Socialiseringen är en väldigt viktig del för att hunden ska bli en trygg vuxen hund, men det är av stor vikt att även fortsätta träningen och socialiseringen under hela hundens liv. Får hunden inte träffa på människor och olika andra hundar finns det stor risk för utveckling av olika beteendeproblem, såsom aggression och rädsla. (Howell et al. 2015). Beteendeproblem hos hundar är inte bara något som kan vara ett stort problem för hundägaren, det kan också tyda på något annat underliggande problem hos hunden. En hund som uppvisar ett avvikande beteende kan göra så på grund av sjukdom, dålig mental hälsa eller att den inte förstår vad ägaren förväntar sig. Det är därför viktigt att som hundägare vara tydlig med vad man vill från hunden och att ha förväntningar som är rimliga, för att inte öka hundens stress ännu mer (Howell et al. 2015). Har hunden varit utsatt för någon händelse som gett ett negativt intryck (till exempel blivit lämnad ensam eller isolerad) kan det påverka den vuxna hundens beteende och även fast man som ägare tränar på dessa moment kan det vara svårare eftersom hunden redan associerar att bli lämnad ensam som något negativt (Vaterlaws-Whiteside & Hartmann 2017). Valpar som får stimuli i form av olika lättare utmaningar har ofta en positiv effekt på den vuxna hundens kognitiva och motoriska förmåga (Vaterlaws-Whiteside & Hartmann 2017).

Beteendeproblem är en stor anledning till att hundar avlivas eller adopteras bort, främst hundar som visar aggression men även andra problem. Att socialisera sin hund korrekt och medverka på någon valpkurs har visat sig minska risken för avlivning eller omplacering (Siracusa et al. 2017). Det är därför ytterst viktigt att man i tid börjar med socialiseringen, både som hunduppfödare och som hundägare för att skapa bra förutsättningar för hunden genom hela livet.

1.4 Syfte och frågeställning

Syftet med detta kandidatarbete var att undersöka vad hunduppfödare själva har för uppfattning om hundens uppväxt och vad de tyckte och värderade mest när det rörde sig om att socialisera hunden och skapa förutsättningar för att valpen ska bli en trygg vuxen hund. Det finns mycket information om hur man som valpägare ska tänka kring uppfostran och socialisering, men det finns inte lika mycket utifrån hunduppfödarens perspektiv, vilket är varför denna undersökning görs.

Frågeställningarna för detta arbete var:

-Vilka faktorer och förutsättningar anser uppfödare krävs för att en valp ska bli trygg som vuxen hund?

-Vilka råd och tips ger uppfödaren till de nyblivna valpägarna för att skapa dessa förutsättningar?

2. Material och metod

En enkät bestående av 21 frågor lades ut i en facebookgrupp för hunduppfödare, "Svenska Hunduppfödare" samt skickades ut till studenter på SLU genom sändlistor. Enkäten skapades genom hemsidan Netigate och var öppen från 17e april 2023 till 1a maj 2023.

Denna metod valdes då syftet med studien var att mer generellt ta reda på vad uppfödare prioriterar mest i sina råd och tips som ges till nyblivna valpägare samt om de upplever att något är svårt för valpägarna att ta till sig och ta efter. Eftersom studien riktar sig till hunduppfödare lades enkäten inte ut i forum eller grupper för valpägare, utan endast i sådana forum specifikt skapade för hunduppfödare. Nackdelen med att använda sig av denna metod, där man anonymt svarar på frågor är att man aldrig med en absolut säkerhet kan fastställa att svaren man fått stämmer helt eller att personerna som svarat faktiskt är hunduppfödare. Detta är något som man behöver ha med sig under resultatgenomgången. En annan svaghet med enkäten kan ha varit att de svarande inte fick någon definition av uttrycken "positiv och negativ förstärkning", vilket kan ha bidragit till att alla svarande inte förstod dessa frågor. Fördelen med att denna metod användes i studien är att den gruppen som enkäten skickades ut till endast accepterar medlemmar som är kopplade till Svenska Kennelklubben. Det kan däremot vara mer osäkerhet kring de enkäterna som skickades ut via sändlistor, där man inte kan vara helt säker på att de som svarade är hunduppfödare.

Enkäten bestod av en informationstext på första sidan där de som svarade på enkäten fick läsa vad enkäten handlar om samt om de gav samtycke till att deras svar sparas. I denna informationstext ingick det att enkäten var en del av ett kandidatarbete om uppfödarens perspektiv på hundens uppväxt och uppfostran.

Totalt bestod enkäten av 21 frågor, uppdelade i tre delar. Den första delen tog upp bakgrundsinformation om uppfödaren så som dennes ålder, kön samt erfarenhet av uppfödning. Den andra delen handlade om hunduppfödningen- vilka raser som föddes upp och till vad de användes. Den tredje delen bestod av frågor om råden och tipsen som ges till valpägarna. Den som svarat på enkäten fick själv med hjälp av en skala bedöma hur viktigt det är med att ge valpägaren råd om olika delar av

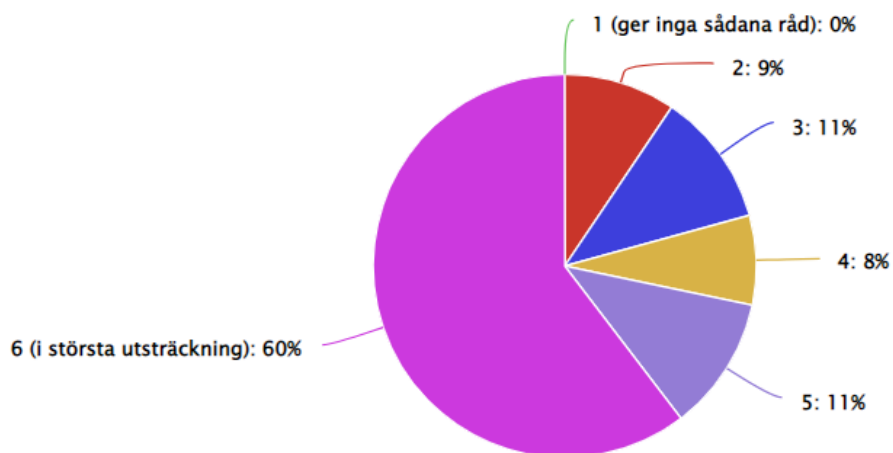
uppfostran, som b.l.a. foder, ensamhetsträning eller förstärkning av beteenden. De sista frågorna handlade om valpägarnas förmåga att ta till sig av råden samt om uppfödaren någon gång blivit kontaktad igen och ombedd att råda i en situation. I enkäten fanns ett par öppna frågor där den som svarade kunde svara med egna ord. Dessa frågor var till exempel frågor om vilken ras man föder upp, vilka råd man ger mer specifikt samt vad nya valpägare har svårast att ta till sig.

De frågor som var öppna frågor i enkäten sammanställdes genom exempel och citat och genom att ange antal svarande för varje sådan fråga.

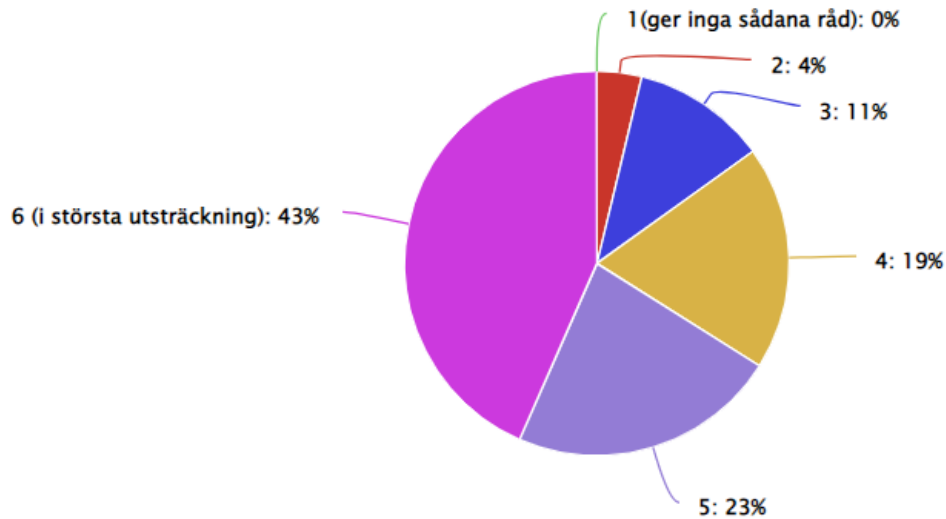
Resultaten sammanställdes i Netigate och Microsoft Office Excel och presenterades med hjälp av deskriptiv statistik, i procentform och antal.

3. Resultat

Det var totalt 93 svarande i enkäten, med 55 helt slutförda enkäter. 94% av de svarande var kvinnor och 5% män. Åldern var någorlunda jämnt fördelad men den allra största andelen respondenter var 45–55 år (36%). 62% av de svarande hade haft uppfödning i över 10 år och 97% hade uppfödning av en specifik hundras, där hundraserna varierade. De mest vanliga raserna var labrador och golden retriever. Totalt var det 55 olika raser som listades. 94% svarade att de alltid ger tips och råd till de nyblivna valpägarna, och 3% svarade att de gör detta i vissa fall. På frågan om i hur stor utsträckning de ger råd om socialisering med andra hundar och människor svarade 60% att de ger dessa råd i största utsträckning (Fig.1). Frågan ”i hur stor utsträckning ger du råd om foder” svarade de flesta (43%) att de ger dessa råd i största utsträckning, medan 4% svarade att de ger sådana råd i väldigt liten utsträckning (Fig.2).

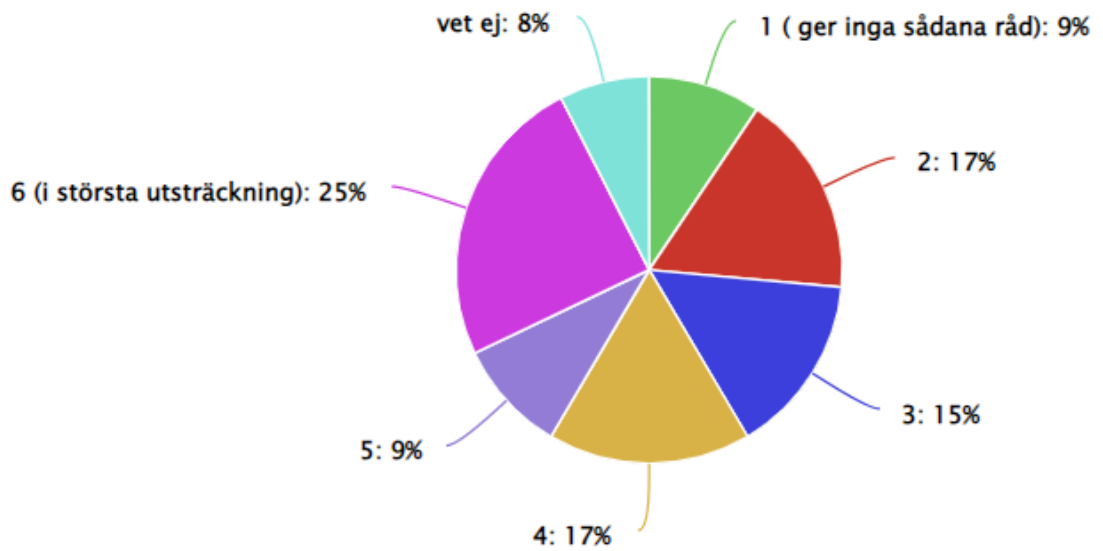

Figur 1. Figuren visar hur svaren fördelade sig på frågan ”i hur stor utsträckning ger du råd om socialisering med andra hundar och människor (n=53).

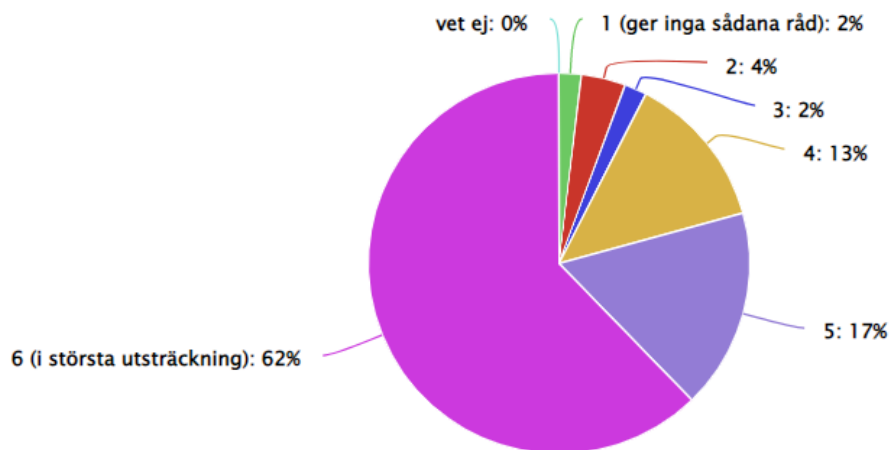

Figur 2. Figuren visar hur svaren fördelade sig på frågan "I hur stor utsträckning ger du råd om foder (n=53).

På frågorna om huruvida de svarande gav råd om förstärkning av beteende, genom positiv och/eller negativ förstärkning svarade 25% att de ger råd om negativ förstärkning i största utsträckning, medan 62% svarade samma gällande positiv förstärkning. 9% angav att de inte ger några råd alls gällande negativ förstärkning och 2% svarade samma gällande positiv förstärkning (Fig.3 och Fig.4). 40% svarade att de ger råd om ensamträning i största utsträckning (Fig.5).

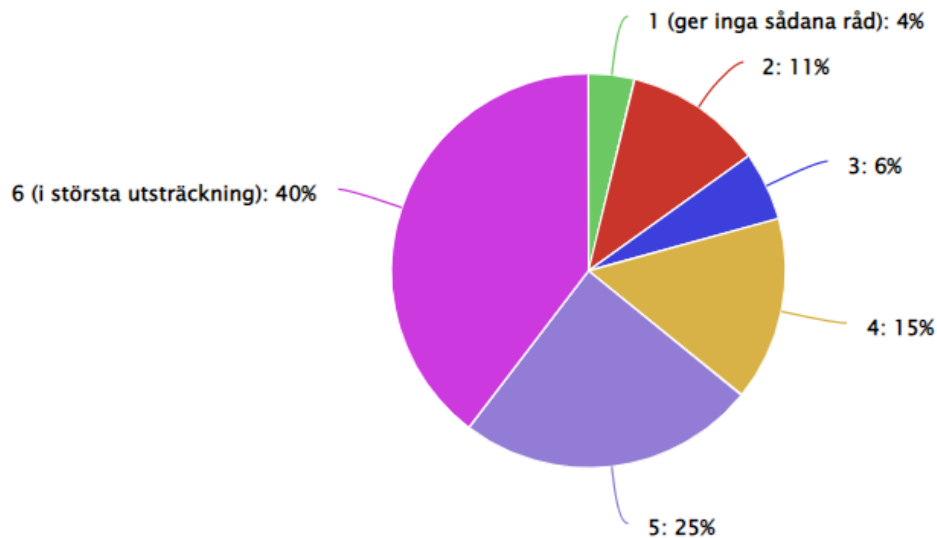

Figur 3. Figuren visar hur svaren fördelade sig på frågan "i hur stor utsträckning ger du råd om förstärkning av beteende (negativ) (n=53).

Figur 4. Figuren visar hur svaren fördelade sig på frågan "i hur stor utsträckning ger du råd om förstärkning av beteende (positiv) (n=53).

Figur 5. Figuren visar hur svaren fördelade sig på frågan "i hur stor utsträckning ger du råd om ensamträning" (n=53).

Gällande frågan om råd om rumsrenhet svarade 38% att de ger sådana råd i största utsträckning, medan 6% svarade att de inte ger sådana råd alls. 26% svarade något mitt emellan "största utsträckning" och "ger inte sådana råd". I enkäten fanns två öppna frågor som handlade specifikt om vad uppfödaren ger för råd, "Vad är, enligt dig, det viktigaste rådet man kan ge till en ny valpägare? (utifrån dessa som tagits upp i föregående frågor" samt "vad brukar du ge för råd?". På frågan "vad är, enligt dig, det viktigaste rådet" svarade bland annat 10 personer att man inte ska överstimulera valpen, att man ska låta den vila mycket och skynda långsamt. Citat av några av de svarande:

"Att inte tillkalla hunden hela tiden samt att passivitetsträna hunden"

"Att ge valpen ett tryggt sammanhang och lagom med utmaningar"

"Sätt inte valpen i för hög kondition"

På samma fråga var det 12 av 53 som svarade socialisering, dock handlade många av de andra svaren också om socialisering och uppfostran men annorlunda formulerat.

Citat av några av svaren om socialisering:

"Att socialisera valpen med något nytt 10 minuter per dag. Översocialisera inte".

”Svårt att sammanfatta lite kort men socialisering är mkt viktigt när hunden har vant sig vid hemmamiljön. Inte träna valpen utan leka in kontakt. Inte överaktiveras”.

”Socialisera med människor, inte med hundar. Träna på belönings signaler”.

Svaren på frågan om vad hunduppfödarna tyckte var det viktigaste rådet var blandade, men de flesta tog på ett eller annat sätt upp att man ska ha tålamod med valpen, skapa ett förtroende mellan hundägare och hund samt ett samarbete, att man ska respektera och vara rädd om valpen samt vikten av tidig träning och socialisering.

Ytterligare citat av några av svaren:

”Njut av hunden, respektera den, älska den, var rädd om den”.

”Det du gör nu får du skörda när hunden blir stor”.

”Allt man låter valpen göra kommer den fortsätta med som vuxen”

”Att lyssna, titta på valpen och lära känna den på individnivå. Istället för att följa en metod”.

Som svar på ”vad brukar du ge för råd” svarade 8 av 53 att de antingen erbjuder kurser för de nyblivna valpägarna eller att de skickar med ett häfte med tips och råd. Under denna fråga var det också många som svarade att socialisering är viktigt, att man inte ska överaktivera hunden, foderråd, att man ska vara konsekvent och träna mycket men i valpens takt.

Ett urval av svar på frågan ”vad brukar du ge för råd?”:

”Socialisera och miljöträna tidigt”.

”Ta med hunden till parker, djuraffärer, hundrastgårdar och vara med på träningar”.

”Mkt beröm och positiv röst när man vill förstärka något beteende. Konsekvent säga nej då hunden gör något du ej vill tex gnäller, biter på stol mm”.

”ingen motion, följ ALDRIG råden på fodersäcken, låt valpen följa med naturligt överallt som en del i vardagen (gör det inte till ett träningsmoment). Valpen skall ut och kissas när den lekt, vaknat och precis har ätit. Ta ut den och kissa igen, ingen lek och in igen”.

”Inte låta hunden självbelöna sig, var noga med att hunden förstår rätt och fel. Lära hunden vad nej betyder (inte elakt utan visa). Börja med inkallningen från dag 1”.

”Börja små stunder att ensamträna när valpen är trygg i hemmet. Fyll på med socialisering och miljöträning efter valpens ålder”.

”Du som förare ska ta alla smällar. Låt inte hunden träffa elaka eller vilda hundar/människor som gör valpen osäker eller rädd”.

”De får ett kompendium med info. Men jag tycker skapa relation och träna passivitet är viktigt. Samt betona vad positiv/stressande kan vara och att jobba även med hjärngympa”.

På frågan ”är det många valpägare som brukar höra av sig till dig med frågor” svarade 2% att det aldrig händer och 16% svarade att alla nya valpägare hör av sig (Fig. 6). 41% svarade att det händer i vissa fall. Det fanns ytterligare två öppna frågor med i enkäten, en av de var ”Finns det något du upplever är svårast för de nya valpägarna att ta till sig”. Den andra öppna frågan löd ”om du haft valpägare som har hört av sig- vad brukar deras frågor handla om”. 15 av 51 svarade att de upplever att de nya valpägarna tar till sig informationen bra. 10 av 51 svarade att det ofta är uppfostran/träning som de har svårt att ta till sig, och att de har svårt att säga nej. Nedan följer några citat:

”Ingen motion och de har svårt att sätta gränser direkt”.

”Vikten av ett tidigt NEJ”.

”Att vara konsekvent”.

Utöver detta fanns ett par svar om vikten av passivitetsträning, att all uppfostran tar tid vilket inte alla nya hundägare förstår samt råd om foder. På frågan om vad de nya valpägarna brukar ha för frågor svarade 11 av 48 att rumsrenhet är något som de ofta får frågor om, blandat med hur man ska göra om hunden bits, att valpen drar i kopplet, vilken typ av mat de ska ge samt mer rasspecifika frågor vid till exempel jakthundar. 5 av 48 svarade på pälsvård och/eller kloklippning och 10 av 48 svarade att de får frågor som är sjukdomsrelaterade. Några citat från de svarande:

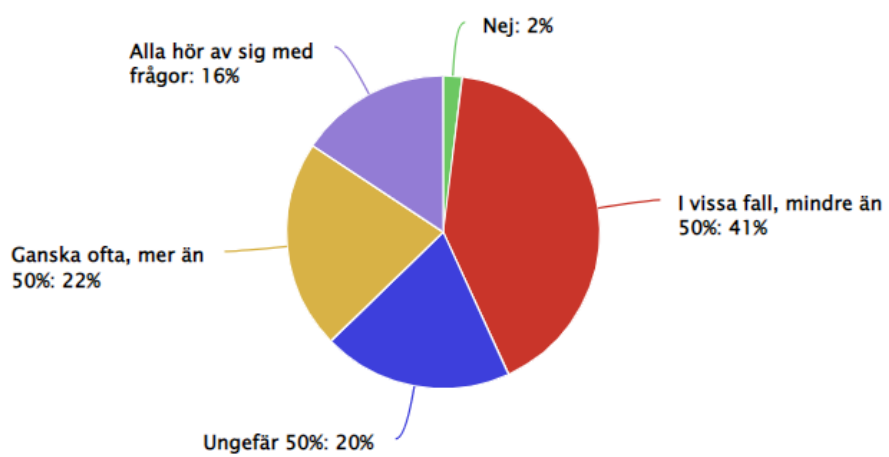
”Rumsrenhet, ensamträning, foderfrågor, hur de ska göra i situationer som är nya för valpen”.

”Att de biter i allt”.

”Allt från avmaskning till träning och rumsrenhet”.

”Vi träffar valpköparna regelbundet efter leverans och de flesta frågorna handlar då om socialisering och vardagslydnad”.

”Mat, pälsvård el kloklippning”.

Figur 6. Figuren visar hur svaren fördelade sig på frågan "Är det många av valpägarna som brukar höra av sig till dig med frågor om uppfostran och/eller beteende hos valpen (n=51).

4. Diskussion

Den vuxna hundens utveckling beror till stor del på dennes upplevelser och uppfostran under valpåren. Det den är med om, får uppleva, vilka människor och djur den träffar har en stor inverkan på hur valpen kommer reagera på liknande situationer som vuxen. När man bestämmer sig för att ta hem en liten valp är det viktigt att förstå vad man behöver göra för att ge den en trygg uppväxt som leder till en trygg vuxen hund. Där har hunduppfödare också ett stort ansvar för att se till att den absolut första levnadstiden för valpen ger en bra start för vidare utveckling. Även om det också är genetik som spelar in på hur hundens beteende kommer vara är miljön också en stor faktor (González-Martínez et al. 2019). Perioden när valpen är ungefär 3-12 veckor gammal brukar kallas ”socialisationsperioden“ och är då valpen bäst kan skapa nya relationer (González-Martínez et al. 2019). Valpar får inte separeras från mamman förrän de är minst 8 veckor gamla, vilket gör att tiden fram till detta påverkas mycket av hur uppfödaren gör (González-Martínez et al. 2019). Man bör också fortsätta med olika former av socialisering och träning under hela hundens liv, men det är ändå under valptiden som många förutsättningar för vuxentiden sätts.

Resultaten från denna enkätstudie tyder på att de allra flesta hunduppfödare alltid ger valpråd till de nya ägarna och att de flesta också är öppna för att svara på fler frågor och hjälpa till vid behov. Socialisering var något som många av hunduppfödarna verkar tycka är viktigt att ge råd om till de nya hundägarna. 6% av hunduppfödarna angav att de aldrig ger några råd om rumsrenhet och endast 38% angav att de gav sådana råd i största utsträckning. Enligt svaren på den öppna frågan om vad nya valpägare brukar ha för frågor till hunduppfödarna var det ett stort antal som svarade bland annat rumsrenhet. Detta kan leda in på en diskussion om det är så att hunduppfödarna själva borde skicka med mer tips och råd om just detta. Det kan vara så att nya valpägare som tagit hem sin valp från uppfödaren möjligtvis skulle behöva mer konkreta råd om just det. Detsamma skulle kunna gälla angående frågan om ensamträning, där endast 40% svarade att de ger sådana råd i största utsträckning och 4% svarade att de aldrig ger sådana råd. Enligt resultaten ser det dock ut som att det är en betydligt mindre andel av valpägarna som har frågor gällande ensamträning, jämfört med frågor om rumsrenhet. Socialisering med andra hundar och människor samt positiv förstärkning av beteende var två faktorer som

de svarande på enkäten gav råd om i största utsträckning, vilket också visar vikten av socialiseringen. Socialiseringen är en så pass viktig faktor i valpens utveckling, och likaså vad för relation man som ägare skapar till hunden. Negativ förstärkning, bestraffning och annan typ av negativt betonad uppfostran leder ofta till att relationen mellan hund och ägare blir sämre och rädslan hos hunden större (González-Martínez et al. 2019). Resultaten från denna enkätstudie tyder på att hunduppfostrarna vet hur viktiga dessa metoder är, då de flesta svaren på den öppna frågan om "vad ger du för råd" var att man ska ta hand om valpen, se till dennes behov och använda sig av positiva metoder. Resultaten tyder dock på att socialiseringen och uppfostran var faktorer som de nya valpägarna hade svårt att ta till sig och hade frågor om, vilket kan ses som att det är hundägarna själva som skulle behöva ha mer kunskap om detta. Resultaten visar dock att det inte är alla nya valpägare som hör av sig och har frågor, vilket tyder på att de flesta antingen inte har några funderingar eller vänder sig till någon annan källa.

När man får hem sin valp är det viktigt att börja med träningen och uppfostran direkt, samtidigt som man låter valpen vänja sig vid sin nya miljö i lugn och ro. Valpen bör stimuleras försiktigt och med positiv förstärkning som grund, så de inte utvecklar olika rädslor, och framför allt inte rädslor för hundägaren.

3.1 Hållbarhet

I och med att fler och fler människor har hundar som sällskapsdjur växer intresset för frågan om hur man som hundägare påverkas av att ha en hund, och hur viktigt det är. De många fördelarna med att ha en hund hemma väger ofta tyngre än det stora ansvaret och kostnaderna som tillkommer med detta, som foderkostnader och veterinärbesök. Hundägare kan uppleva att ansvaret ger de en känsla av meningsfullhet och ökar också den mentala och fysiska hälsan (Cutt et al. 2007). Har man dock en hund med beteendeproblematik bidrar detta till en negativ mental hälsa. Att behöva omplacera eller ge bort sin hund är inget lätt beslut och leder ofta till en känsla av skuld och skam hos den som behöver ta till sådana åtgärder. Att en hund har beteendeproblem kan naturligtvis ha väldigt många olika orsaker, men som både hunduppfostrare och hundägare har bör man, i valpens tidiga ålder, göra allt för att minimera risken för utveckling av beteendeproblem. Det finns studier som gjorts där man försökt ta reda på om hundägare är mer hälsosamma och dessa har gett blandade resultat. Det är också svårt att veta om det är så att hundägandet bidrar till bättre hälsa eller om det är mer hälsosamma människor som skaffar hund. Generellt sett är hundägare ofta mer hälsosamma och fysiskt aktiva, vilken kan vara eftersom att en hund kräver viss fysisk aktivitet (Cutt et al. 2007).

Som hundägare vill man (oftast) se till att ens hund har allt det den behöver, och att välja rätt hundfoder är en stor del av detta. Foderindustrin är inte längre en liten industri och hundmat består inte längre av matrester (Martens et al. 2019). I och med klimatförändringar och det växande intresset för att hitta mer hållbara sätt att leva på har man också börjat se över hur hållbara djurägare är. Martens et al. (2019) ger i sin artikel exempel på hur stor miljöpåverkan hundfoder har. De menar på att hundfoder idag ofta har ett högre näringsvärde än vad hunden faktiskt behöver, vilket leder till slöseri av råvaror samt kan vara en anledning till att fler och fler hundar i västvärlden är överviktiga. Djurfoder gjort av kött har en större miljöpåverkan än växtbaserade alternativ, dock är det svårt att ge växtbaserat foder till djur som behöver kött i sin diet. Däremot finns möjligheter att välja kött med lägre miljöpåverkan, så som fisk eller kyckling (Martens et al. 2019). Vissa delar av djurfoder är sådant som människor inte äter, så som till exempel benmjöl. Andra delar är dock sådant som människor också äter, där man kan ställa sig frågan om hur mycket konkurrens det ska finnas mellan det som blir föda till människor och det som blir foder till djur. Samtidigt kan man diskutera huruvida det skulle spela någon roll, då de flesta som har hund ser den som en familjemedlem och vill att den ska äta ett bra foder som innehåller det som hunden behöver.

Det ekonomiska värdet av en hund eller vilket husdjur som helst är påverkat av hur stor nytta den tillför till ägaren. Vad denna nytta är varierar, för hundägare till exempel är en väsentlig del till detta att hunden ger de sällskap, trygghet och lycka, bland annat (Hoffmann et al. 2019). Samtidigt kan det diskuteras hur detta värde kan komma att ändras om man har en hund som inte är trygg och uppvisar beteendeproblem. Hur hundens ekonomiska värde då ändras är otydligt, men det kan då krävas mer resurser från hundägaren för att få bukt med problemen. Dessa resurser kan vara allt från hundträningar och kurser till att man faktiskt inte kan ha kvar hunden. I en studie där man frågade hundägare hur de upplevde att deras hund med beteendeproblem påverkade det dagliga livet var det många som svarade att kostnaden för eventuella hundkurser är en belastning, som man inte alltid har råd eller tid med (Buller & Ballantyne 2020). Hundägarens mående samt psykiska hälsa är också något som påverkas mycket av att ha en hund som uppvisar olika beteendeproblem. Det kan bland annat orsaka ångest av att man inte kan ta med sig sin hund till allmänna platser, att inte kunna lämna hunden hemma själv samt att dessa problem kan skapa en känsla av isolation (Buller & Ballantyne 2020). Detta kan i sin tur leda till att man som hundägare står inför beslutet om man faktiskt är det rätta hemmet för djuret. Om så inte är fallet kan man som ägare behöva ta ett väldigt tufft beslut om huruvida hunden ska omplaceras eller avlivas, vilket i de flesta fallen inte är ett lätt beslut att behöva ta.

5. Slutsats

Den här studien gjordes för att få en bättre inblick i hunduppfödarnas syn på valpens uppfostran samt vad de ger för råd till valpägarna. Resultaten visar på att hunduppfödarna ger mycket råd och gärna följer upp hur det går för valpen i det nya hemmet. De flesta som svarat på studien ansåg att socialisering samt positiv förstärkning av beteende var de viktigaste råden att ge, medan råd om råd om bland annat rumsrenhet, foder och ensamträning inte var i lika stor utsträckning. Resultaten visar att de valpägare som hör av sig med frågor vill ha råd om diverse problem, men mest med beteenden, vård och rumsrenhet.

Få studier har gjorts där man närmre undersökt vad hunduppfödare ger för råd när de lämnar ifrån sig valpar och det behövs mer studier för att kunna fastställa detta mer. I framtiden skulle det vara intressant att vidare undersöka hunduppfödarnas åsikter och tankar om detta ämne samt om det skulle gå att ha ett starkare samarbete mellan hunduppfödare och de nyblivna valpägarna.

Referenser

- Ackerman, N. (2010). A practical approach to puppy socialisation. *Veterinary Nursing Journal*, 25 (7), 37–39. <https://doi.org/10.1111/j.2045-0648.2010.tb00046.x>
- Buller, K. & Ballantyne, K.C. (2020). Living with and loving a pet with behavioral problems: Pet owners' experiences. *Journal of Veterinary Behavior*, 37, 41–47. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2020.04.003>
- Cutt, H., Giles-Corti, B., Knuiman, M. & Burke, V. (2007). Dog ownership, health and physical activity: A critical review of the literature. *Health & Place*, 13 (1), 261–272. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2006.01.003>
- Dietz, L., Arnold, A.-M.K., Goerlich-Jansson, V.C. & Vinke, C.M. (2018). The importance of early life experiences for the development of behavioural disorders in domestic dogs. *Behaviour*, 155 (2–3), 83–114. <https://doi.org/10.1163/1568539X-00003486>
- Foyer, P., Bjällerhag, N., Wilsson, E. & Jensen, P. (2014). Behaviour and experiences of dogs during the first year of life predict the outcome in a later temperament test. *Applied Animal Behaviour Science*, 155, 93–100. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2014.03.006>
- González-Martínez, A., Martínez, M.F., Rosado, B., Luño, I., Santamarina, G., Suárez, M.L., Camino, F., de la Cruz, L.F. & Diéguez, F.J. (2019). Association between puppy classes and adulthood behavior of the dog. *Journal of Veterinary Behavior*, 32, 36–41. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2019.04.011>
- Henley, E. (2019). Breeders' role and responsibilities in the long-term behavioural health of canines. *The Veterinary Nurse*, 10 (1), 12–18. <https://doi.org/10.12968/vetn.2019.10.1.12>
- Hoffmann, R., Lagerkvist, C.-J., Gustavsson, M.H. & Holst, B.S. (2019). Economic Perspective on the Value of Cats and Dogs. *Society & Animals*, 27 (5–6), 595–613. <https://doi.org/10.1163/15685306-12341494>
- Howell, T.J., King, T. & Bennett, P.C. (2015). Puppy parties and beyond: the role of early age socialization practices on adult dog behavior. *Veterinary Medicine: Research and Reports*, 6, 143–153. <https://doi.org/10.2147/VMRR.S62081>
- Martens, P., Su, B. & Deblomme, S. (2019). The Ecological Paw Print of Companion Dogs and Cats. *BioScience*, 69 (6), 467–474. <https://doi.org/10.1093/biosci/biz044>
- Seksel, K. (2008). Preventing Behavior Problems in Puppies and Kittens. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*, 38 (5), 971–982. <https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2008.04.003>
- Siracusa, C., Provoost, L. & Reisner, I.R. (2017). Dog- and owner-related risk factors for consideration of euthanasia or rehoming before a referral behavioral consultation and for euthanizing or rehoming the dog after the consultation. *Journal of Veterinary Behavior*, 22, 46–56. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2017.09.007>
- Vaterlaws-Whiteside, H. & Hartmann, A. (2017). Improving puppy behavior using a new standardized socialization program. *Applied Animal Behaviour Science*, 197, 55–61. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2017.08.003>

Tack

Jag vill rikta ett stort tack till min handledare Maria Andersson för all hjälp, stöttning och konstruktiv kritik jag fått under arbetets gång.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.